

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____
(підпис)
“ ____ ” _____ 201 ____ р.

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»
на тему:
«УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ КОШТАМИ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Виконавець:

студент фінансово-економічного
факультету

Мартинов Іван Геннадійович _____
/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук

Бичкова Наталія Володимирівна _____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах ринкової економіки всі підприємства зацікавлені в ритмічному і стабільному функціонуванні. Щоб досягти високих результатів, потрібна чітко побудована, обґрунтована й ефективна політика управління активами. Важливою складовою системи фінансового менеджменту підприємств є механізм управління оборотними коштами, оскільки вони є мобільною частиною майна підприємства, яка за нормальних умов діяльності підприємства перетворюється на грошові кошти в результаті отримання виручки від продажу.

Оборотні кошти складають значну частку усіх активів підприємства і саме вони зумовлюють стійке фінансове становище підприємства, та його інвестиційну привабливість. Якщо підприємство забезпечене достатньою кількістю необхідних елементів оборотних коштів, то його діяльність, як правило, є ефективною.

Сьогодні в умовах економічної нестабільності країни загострилось питання нестачі обсягу оборотних коштів, необхідних для ефективної господарської діяльності суб'єктів господарювання, що, в свою чергу, погано відображається на показниках ефективності використання оборотних коштів. Необхідно відзначити, що на підприємствах низька забезпеченість оборотними коштами відбувається, в першу чергу, через неправильну організацію процесу управління ними.

Тому розробка досконалого механізму управління оборотними коштами і дієве застосування його на практиці є досить актуальною проблемою в даний час, оскільки ефективне формування і регулювання обсягу оборотних коштів сприятиме підтримці оптимального рівня ліквідності, забезпечить оперативність виробничого і фінансового циклів діяльності, а отже досить високу платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Мета роботи - розроблення теоретичних засад та практичних

рекомендацій з удосконалення механізму оборотними коштами суб'єктів господарювання.

Завдання роботи:

- 1) визначити сутність та види оборотних коштів підприємства;
- 2) з'ясувати поняття та завдання управління оборотними коштами;
- 3) розглянути особливості управління фінансуванням оборотних коштів,
- 4) провести аналіз фінансового стану торговельного підприємства;
- 5) проаналізувати оборотні кошти підприємства та ефективність їх використання;
- 6) провести оцінку факторів впливу на оборотність оборотних коштів;
- 7) розробити рекомендації щодо оптимізації політики управління дебіторською заборгованістю підприємства;
- 8) обґрунтувати напрями удосконалення механізму управління запасами та грошовими коштами підприємства;
- 9) здійснити прогнозування оборотних коштів підприємства засобами математичного моделювання.

Об'єкт дослідження - процес управління оборотними коштами на підприємствах.

Предмет дослідження - економічні відносини щодо управління оборотними коштами в ТОВ «Злата-Трейд».

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є: аналіз наукової літератури (в процесі визначення сутності та видів оборотних коштів підприємства); системний метод та порівняльний аналіз (під час дослідження поняття та завдань управління оборотними коштами); економіко-статистичний аналіз та коефіцієнтний метод (під час дослідження фінансово-господарської діяльності та практики управління оборотними коштами підприємства); графічний та табличний методи (для наочного зображення статистичного матеріалу); наукової абстракції та узагальнення (під час обґрунтування напрямів підвищення ефективності управління

оборотними коштами підприємства); тредновий та кореляційно-регресивний аналіз (для прогнозування оборотних коштів підприємства засобами математичного моделювання) тощо.

Інформаційну базу дослідження складають фінансова та статистична звітність ТОВ «Злата-Трейд», підручники та монографії, наукові статті, аналітичні доповіді вітчизняних і зарубіжних вчених в сфері фінансового менеджменту, електронні ресурси світової мережі Internet.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків та списку використаної літератури. Загальний обсяг роботи становить 117 сторінок друкованого тексту, містить 30 таблиць та 14 рисунків. Список використаної літератури нараховує 69 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи управління оборотними коштами суб'єктів господарювання»* розглянуті сутність та види оборотних коштів підприємства, визначені поняття та завдання управління оборотними коштами, з'ясовані особливості управління фінансуванням оборотних коштів.

У другому розділі *«Аналіз ефективності управління оборотними коштами ТОВ «Злата-Трейд»* проведений аналіз фінансового стану ТОВ «Злата-Трейд», здійснений аналіз оборотних коштів ТОВ «Злата-Трейд» та ефективності їх використання, проаналізовані фактори впливу на оборотність оборотних коштів.

У третьому розділі *«Підвищення ефективності управління оборотними коштами ТОВ «Злата-Трейд»»* обґрунтовані напрями оптимізації політики управління дебіторською заборгованістю підприємства, проведене удосконалення механізму управління запасами та грошовими коштами підприємства, здійснене прогнозування оборотних коштів підприємства засобами математичного моделювання.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Оборотні кошти підприємства являють собою сукупність коштів, авансованих для створення оборотних виробничих фондів і фондів обігу, що забезпечують їхній безперервний кругообіг. Оборотні виробничі фонди вступають у виробництво у своїй натуральній формі й у процесі виготовлення продукції цілком споживаються, переносячи свою вартість на створюваний продукт. Фонди обігу пов'язані із обслуговуванням процесу обігу товарів. Вони не беруть участь в утворенні вартості, а є її носіями. Після закінчення виробничого циклу, виготовлення готової продукції і її реалізації вартість оборотних коштів відшкодовується в складі виторгу від реалізації продукції (робіт, послуг). Це створює можливість систематичного поновлення процесу виробництва, що здійснюється шляхом безперервного кругообігу засобів підприємства.

2. Метою управління оборотними коштами є забезпечення оптимальних обсягів всіх їх складових, які сприятимуть підвищенню економічної вигоди підприємств. Управління оборотними коштами має вирішувати такі завдання: формування достатнього обсягу оборотних коштів; оптимізація обсягів всіх складових оборотних коштів; ефективне використання всіх складових оборотних коштів; контроль за обсягами оборотних коштів та поточних зобов'язань; аналіз впливу обсягів оборотних коштів на фінансовий стан підприємства. Управління оборотними коштами здійснюється шляхом застосування методів планування, контролю, обліку, оцінки, аналізу. Управління оборотними коштами здійснюється в шість етапів: планування потреби в оборотних коштах та вибір стратегії їх фінансування; облік оборотних коштів; контроль за станом оборотних коштів; аналіз стану оборотних коштів; розробка ряду альтернативних рішень щодо управління оборотними коштами чи визначення одного оптимального; реалізація

прийнятого рішення.

3. Фінансування оборотних коштів мають важливе значення для будь-якого підприємства, оскільки від їх структури багато в чому залежить ефективність поточної діяльності господарського суб'єкта. Виділяють три підходи до фінансування оборотних коштів: консервативний, помірний та агресивний. Ці підходи різняться за ступенем ризику, який може виникнути при обранні підприємством одного із підходів до політики управління оборотними коштами. Результати розробленої політики формування і політики фінансування оборотних коштів отримують своє віддзеркалення в звідному плановому документі – балансі формування і фінансування оборотних коштів. Цей баланс дозволяє пов'язати загальну потребу в оборотних коштах з планованим обсягом фінансових ресурсів, що притягаються з різних джерел для забезпечення їх формування.

4. Проведений аналіз фінансового стану ТОВ «Злата-Трейд» показав, що обсяги валюти балансу підприємства мають чітку тенденцію до зростання, що говорить про розширення господарської діяльності. Загальний обсяг активів на підприємстві в 2017 р. порівняно з 2015 р. зріс на 177% за рахунок значного зростання оборотних і необоротних активів, вартість яких зросла на 166% та 264% відповідно. Протягом всього періоду найбільшу частку в джерелах фінансування мають поточні зобов'язання. Їх питома вага в 2015 році становила 79%, на кінець 2017 року зросла до 94%. Тобто майже всі активи підприємства сформовані за рахунок поточних зобов'язань. Після проведення оцінки ліквідності балансу було зроблено висновок про те, що баланс підприємства є абсолютно неліквідним – не виконується жодна з чотирьох умов ліквідності балансу. Всі показники ліквідності мають низькі значення, підприємство не можна вважати ліквідним. Підприємство неплатоспроможне та неліквідне, залежить від зовнішніх джерел фінансування та не має власного оборотного капіталу. Також підприємство фінансово не стійке, в динаміці всі показники фінансової стійкості погіршуються, що вимагає розробки комплексу антикризових заходів. При

цьому підприємство працює прибутково протягом всього періоду 2015-2017 років. В динаміці відбувся приріст сум чистого прибутку у порівнянні до 2016 року на 12,1%, у порівнянні до 2015 року на 65,4%. Всі показники рентабельності позитивні, що обумовлене прибутковою діяльністю підприємства. Однак, рентабельність продукції знижується щороку. Продуктивність праці в 2017 р. значно зросла у порівнянні до 2015 року. Основним фактором, який призвів до зростання показника є зростання виручки від реалізації. Отже, можна зробити висновок про підвищення ефективності політики управління трудовими ресурсами за останні два роки. Значення показника фондівдачі основних засобів щороку зростає. У 2017 р. фондівдача основних засобів становила 57,65 грн/грн, що більше рівня 2015 р. на 29%.

5. Аналіз оборотних коштів ТОВ «Злата-Трейд» та ефективності їх використання показав, що у структурі поточних активів найбільшу питому вагу мають товарно-матеріальні цінності. В 2015 році їх частка становила 63,71%, а на кінець 2017 року зросла до 72,44%. Товарно-матеріальні цінності в 2015-2016 роках були представлені лише товарами, що обумовлено видом діяльності організації (торгівля). Але в 2017 році з'явилися виробничі запаси, частка яких в структурі поточних активів становить 4,48%. Підприємство розширює свою діяльність. Позитивною є динаміка частки дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів вона зменшилася з 33,67% у 2015 році до 16,16% у 2017 році. Кошти обертаються швидше, що сприяє прискоренню ділової активності підприємства в цілому. Грошові кошти мають дуже малі суми, а отже, і питому вагу в структурі поточних активів. Підприємство в 2015-2016 роках займалося лише торгівельною діяльністю, тому у нього були відсутні оборотні фонди, і всі оборотні активи на 100% склалися з фондів обігу. В 2017 році у підприємства з'явилися оборотні фонди у вигляді виробничих запасів та витрат майбутніх періодів, які зайняли 10,6% в структурі оборотних активів. За всіма коефіцієнтами ділової активності маємо приріст

на кінець періоду. Така динаміка вказує на прискорення оборотності активів організації, що є позитивним і бажаним явищем.

6. Дослідження факторів впливу на оборотність оборотних коштів ТОВ «Злата-Трейд» проведено за допомогою факторного аналізу. Визначено, що протягом досліджуваного періоду підприємство значно покращило ефективність своєї діяльності, збільшивши оборотність оборотних активів в 1,5 рази (значення коефіцієнту оборотності зросло з 5,53 до 8,38). Таке зростання відбулось головним чином за рахунок збільшення чистого доходу. Оскільки величина оборотних активів знаходиться в зворотній залежності від коефіцієнта оберненості, то їх зростання на 161258 тис. грн призвело до уповільнювання оберненості на 13,88 пунктів. Отже, запропонована факторна модель аналізу оборотних активів дозволяє визначити силу впливу окремих складових та надати аргументовані рекомендації щодо управління активами підприємства.

7. В третьому розділі дипломної роботи з урахуванням специфіки формування дебіторської заборгованості торгівельного підприємства ТОВ «Злата-Трейд» та реалій сучасного стану розвитку оптової торгівлі розроблено організаційно-методичне забезпечення управління дебіторською заборгованістю. Сформульована система практичних рекомендацій щодо управління дебіторською заборгованістю підприємств, яка базується на застосуванні інтегрального підходу до управління дебіторською заборгованістю на основі виділення основних характерних ознак (макроекономічних та мікроекономічних факторів, що впливають на формування та погашення дебіторської заборгованості підприємств; вимірників ефективності кредитних рішень; результатів управління дебіторською заборгованістю), що дає змогу отримання довгострокового ефекту та функціональної інтеграції при управлінні дебіторською заборгованістю підприємства. Особливо важливим є впровадження механізму управління дебіторською заборгованістю в практичну діяльність ТОВ «Злата-Трейд» та посилення його інформаційного забезпечення, що

дасть змогу більш ефективно приймати управлінські рішення, а також створить умови щодо забезпечення економічної безпеки та стабільності підприємства в майбутньому.

8. Політика управління запасами ТОВ «Злата-Трейд» повинна бути частиною загальної політики управління оборотними активами підприємства, що полягає в оптимізації загального розміру і структури запасів товарно-матеріальних цінностей, мінімізації витрат по їх обслуговуванню і забезпеченні ефективного контролю за їх рухом. З метою вдосконалення управління запасами в ТОВ «Злата-Трейд» запропоновано: проводити аналіз запасів товарно-матеріальних цінностей на підприємстві, обчислювати оптимальні розміри основних груп поточних запасів; оптимізувати загальну суму запасів товарно-матеріальних цінностей, які включаються в оборотні активи; побудувати ефективну систему контролю за рухом запасів на підприємстві; відображати у фінансовому обліку вартість запасів матеріальних цінностей в умовах інфляції. Управління грошовими коштами в ТОВ «Злата-Трейд» повинно полягати в оптимізації їх загального середнього поточного залишку з позиції забезпечення постійної платоспроможності підприємства, тому має передбачає виконання наступних завдань: визначення мінімальної необхідної потреби в грошових коштах для здійснення поточної господарської діяльності; мінімізація втрат грошових коштів від інфляції; забезпечення прискорення оборотності грошових коштів; забезпечення рентабельного використання тимчасово вільних грошових коштів. В ТОВ «Злата-Трейд» рекомендовано розробити план надходження та витрачання грошових коштів, в якому будуть відображатися результати зведеного планування грошових потоків у середньостроковому періоді. Окрім прогнозування надходження і витрачання грошових коштів ТОВ «Злата-Трейд» доцільно складати оперативні плани або прогнози руху грошових потоків. З цією метою фінансовий менеджер підприємства повинен розробляти платіжний календар.

9. З метою прогнозування розміру оборотних коштів ТОВ «Злата-Трейд» рекомендовано використовувати засоби економіко-математичного моделювання. Для прогнозування обсягів оборотних коштів підприємства можна застосовувати трендовий аналіз, який передбачає на підставі ретроспективного підходу визначити тенденцію зміни оборотних коштів за ряд років та на підставі цього спрогнозувати їх на наступний період. Окрім цього доцільним видається застосування кореляційно-регресійного аналізу, який дозволить прогнозувати розмір оборотних коштів в залежності від впливу різних чинників за допомогою математичної моделі. Проведене моделювання показало, що на оборотні кошти ТОВ «Злата-Трейд» впливають: розмір загальних активів, власного капіталу та чистого прибутку підприємства.

АНОТАЦІЯ

Мартинів Іван Геннадійович

«Управління оборотними коштами суб'єктів господарювання»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою «Фінансовий та страховий менеджмент»

Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес управління оборотними коштами на підприємствах.

У роботі розглянуті теоретичні основи управління оборотними коштами суб'єктів господарювання. Проведений аналіз ефективності управління оборотними коштами ТОВ «Злата-Трейд». Обґрунтовані напрями підвищення ефективності управління оборотними коштами підприємства.

Ключові слова: підприємство, оборотні кошти, фінансовий стан, аналіз, оборотність, удосконалення.

ANNOTATION**Martunov Ivan****«Management of working capital of business entities»**

thesis for Master degree in specialty «Finance, banking and insurance»

under the program «Financial and insurance management»

Odessa national economic university, Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research – the process of working capital management in enterprises.

The paper deals with the theoretical foundations of working capital management of business entities. The analysis of working capital management efficiency of "Zlata-trade". The directions of increase of efficiency of management of working capital of the enterprise are proved.

Keywords: enterprise, working capital, financial condition, analysis, turnover, improvements.

АНОТАЦІЯ

Мартинов Іван Геннадійович

«Управління оборотними коштами суб'єктів господарювання»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою «Фінансовий та страховий менеджмент»

Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес управління оборотними коштами на підприємствах.

У роботі розглянуті теоретичні основи управління оборотними коштами суб'єктів господарювання. Проведений аналіз ефективності управління оборотними коштами ТОВ «Злата-Трейд». Обґрунтовані напрями підвищення ефективності управління оборотними коштами підприємства.

Ключові слова: підприємство, оборотні кошти, фінансовий стан, аналіз, оборотність, удосконалення.

ANNOTATION

Martunov Ivan

«Management of working capital of business entities»

thesis for Master degree in specialty «Finance, banking and insurance»

under the program «Financial and insurance management»

Odessa national economic university, Odessa, 2018

Master's qualification work consists of three sections. The object of research – the process of working capital management in enterprises.

The paper deals with the theoretical foundations of working capital management of business entities. The analysis of working capital management efficiency of "Zlata-trade". The directions of increase of efficiency of management of working capital of the enterprise are proved.

Keywords: enterprise, working capital, financial condition, analysis, turnover, improvements.